

Araştırma Makalesi / Research Article

Journal of Medical Topics & Updates (Journal of MTU)

Doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.6502835>

Öğrencilerin anatomi dersine ayırdıkları zaman ile anatomi dersi hakkındaki görüşlerinin ilişkisinin değerlendirilmesi

Evaluation of the relationship between the time that the students allocated for the anatomy course and their opinions about the anatomy course

Gökçe BAĞCI UZUN Muhammed Furkan ARPACI Anıl KAYA Merve AYDIN

Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Temel Tıp Bilimleri Bölümü, Anatomi Anabilim Dalı, Malatya, Türkiye.

ÖZET

Amaç: Anatomi dersinin klinikte, hastayı anlamak ve diğer dersleri kavrayabilmek için temel derslerden biri olması nedeniyle hem öğretim elemanları için hem de öğrenciler için önemli bir yere sahiptir. Öğrencilerin Anatomi dersinin dilinin Latince olması, ders öğreniminde zorluk yaşanmasına neden olmaktadır. Çalışmamızın amacı; öğrencilerin Anatomi dersi ile ilgili görüşlerini değerlendirerek öğrencilerin dersi daha iyi anlayabilmeleri için öğrencilere faydalı olunması amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot: Çalışmamız; Malatya Turgut Özal Üniversitesi'nde eğitim-öğretim gören; Hemşirelik Bölümü, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Tıbbi Laboratuvar Teknikleri Programı öğrencilerinden 113 kız, 19 erkek, toplam 132 kişi üzerinde gerçekleştirildi. Öğrencilerimize Anatomi dersi hakkında görüşlerinin olduğu demografik sorularla birlikte 15 sorudan oluşan bir form uygulanarak öğrencilerin görüşleri değerlendirildi.

Bulgular: Öğrencilerin %97'si "Anatomi dersini veren hoca önemlidir" derken, %87.9 "Anatomi dersinde laboratuvara katılmak bizi mutlu ediyor." cevabını vermiştir. "Anatomi dersine çalışmak neden çok vakit alıyor?" sorusuna %87.1'i "Latince ve ben ilk defa görüyorum." demiştir. "Anatomi dersinde öğrencilerin kazanımlarının artırılması için önerileriniz nelerdir?" sorusuna %43.9'u "fikrim yok" cevabını verirken, %28'i "Laboratuvar dersi daha çok yapılmalı", %15.9'u "Anatomi konuları azaltılmalı ve bol kelime tekrarı yapılmalı", %6.1'i "Anatomi dersinde daha çok görseller kullanılmalı" cevabını vermiştir.

Sonuç: Çalışmamızda; öğrencilerin görüşleri değerlendirilerek, sonuçların hem öğrencilere ve hem de ders veren öğretim elemanlarına ve ayrıca araştırmacılara katkı sağlayacağı kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Anatomi Dersi, Öğrenci, Laboratuvar

ABSTRACT

Background: The anatomy course is one of the fundamental courses in the clinic, in order to understand the patient and comprehend other lessons, has an important place in both lecturers and students. The language of the Anatomy course is Latin which is lead to difficulties for the learning of course. The aim of this study is solving the problems about the course by evaluating the opinions of the students about the Anatomy lesson and to be beneficial to the students so that they can better understand the lesson.

Materials and Methods: In our research, we studied with 134 students (113 female+13 male) who they are from the Department of Nursing, Department of Nutrition and Dietetics and Medical Laboratory Program at Malatya Turgut Özal University. We possessed the students' opinion by applying a questionnaire that include 15 questions as demographic questions about the anatomy course.

Results: We found that 97% of the students said that "the teacher who teaches the anatomy course is important", 87.9% of the student replied that "we are happy to attend the anatomy laboratory class". In the questionnaire, one of the question was; "why does the studying anatomy course take so long time ?" As an answer, 87.1% of the students said that, "it's Latin and we are taking the course for the first time." We asked in the questionnaire that "what are your suggestions for increasing the achievements of the students in the anatomy course?" As an answer, 43.9% of the students replied that "we have no idea" and 28% of the students answered that "laboratory course should be done more", 15.9% of the students answered that "content of anatomy lesson should be reduced and plenty of latin word repetition should be done", and 6.1% of the students answered that, "more material of the visuals should be used in anatomy class".

Conclusions: In our study; we evaluated the opinions of the students for the anatomy course and we believe that our study will contribute to both students and lecturers as well as researchers.

Keywords: Anatomy Course, Student, Laboratory

Geliş Tarihi / Received: 18.04.2022, Kabul Tarihi / Accepted: 27.04.2022

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Gökçe BAĞCI UZUN, Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Temel Tıp Bilimleri Bölümü, Anatomi Anabilim Dalı, Malatya, Türkiye. e-mail: gokce.bagciuzun@ozal.edu.tr

GİRİŞ

Anatomi, vücudun normal şeklini, yapısını, organlarını ve bu organlar arasındaki yapısal ve fonksiyonel ilişkileri inceleyen bilim dalıdır. Anatomi eğitiminde kalıplaşmış kurullarla, fonksiyonel bağlantıları dikkate almayan bir yöntem seçilmesi ezbere dayanan ve edinilen bilgilerin kısa zamanda unutulmasına yol açan bir öğrenme ile sonuçlanır. Anatomi eğitiminde terimlerin işaret ettikleri oluşumlar kadar Türkçedeki karşılıklarının da öğrenilmesi gereklidir. Bu durum öğrenme sürecini uzatan önemli bir faktördür (Gökmen, 2003). Eğitim öğreten ve öğrenenin etkileşimli ve hareketli olduğu bir süreçtir. Bu süreçte eğitimin sürekli değişmesi sonucu, Anatomi eğitiminin irdelenmesine de ihtiyaç duyulmuştur. Yapılan araştırmalarda öğrencilerin eğitim ile ilgili görüşleri dikkate alınmakta ve elde edilen değerlendirme sonuçları, eğitimin şekillendirilmesinde yol gösterici olmaktadır (Warren & Brinkley, 2005; Gözil ve ark., 2006; Arı İ., & Şendemir E., 2003; Bolatlı, 2021).

Çalışmamızın amacı; Anatomi dersi alan farklı bölümlerde, farklı saatlerde eğitim alan öğrencilerin derse bakış açılarını belirlemek ve verilen Anatomi eğitimin etkisini, öğrencilere uygulanan anket yöntemiyle değerlendirerek, öğrencilerimize daha iyi nasıl faydalı olabileceğimizi belirlemektir.

MATERYAL METOT

Malatya Turgut Özal Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan 2022/75 sayı numarası ile onay alındı. Çalışmaya 113 kişi kız, 19 kişi erkek olmak üzere toplam 132 kişi katıldı. Çalışmada Turgut Özal Üniversitesinde eğitim gören Hemşirelik Bölümü, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Tıbbi Laboratuvar Teknikleri Programında okuyan birinci ve ikinci sınıf öğrencileri yer aldı. Öğrencilerin hem Anatomi dersi hakkında görüşleri hem de demografik bilgileri içeren anketleri doldurmaları istendi. Ankette öğrencilerin isim-soy isimleri yer almadı.

İstatistiksel Analiz

Araştırmaya alınan verilerin analizleri SPSS-25 (Statistical Program in Social Sciences) programı kullanıldı. Değişkenlere ait değerler sayı, yüzde, ortalama, standart sapma ve medyan ile verildi. Kategorik verilerin analizinde çapraz tablolar oluşturuldu ve ki-kare analizi uygulandı. Testlerde anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edildi.

BULGULAR

Çalışmaya katılan öğrencilerin %85.6'sı kadın, %14.4'ü erkektir. Öğrencilerin %42.4'ü Beslenme ve Diyetetik Bölümü, %28.8'i de Tıbbi Laboratuvar Teknikleri Programı, %28.8'de

Hemşirelik Bölümündedir. Öğrencilerin %94.7'sini I. sınıf, %5.3'ünü ise II. sınıftı. Çalışmaya katılan öğrencilerden %38.1'i Covid-19 geçirdiğini beyan etti (Şekil I). Öğrencilerin %84.8'i herhangi bir ilaç kullanmazken, %95.5'i ise herhangi bir rahatsızlığının olmadığını belirtti. Öğrenciler "Okuduğunuz bölümü sever misiniz?" sorusuna %36.4'ü "hayır", %63.6'sı ise "evet" yanıtını verdi. Çalışmaya alınan katılımcılara ait demografik bilgiler sayı ve yüzde olarak Tablo 1'de verilmiştir.

Hemşirelik Bölümü, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Tıbbi Laboratuvar Teknikleri Programındaki öğrencilere uygulanan anketteki sorularda "Anatomi dersini dinlemeyi sever misiniz?" sorusuna %69.7'si "evet", %15.9'u "hayır", %14.4'ü ise "mecbur olduğum için çalışıyorum" cevabını verdi. "Bir haftada toplam kaç saat teorik anatomi dersi alıyorsunuz?" sorusuna %27.3'ü 6 saat, %72.7'i 2 saat cevabını vermiştir. Öğrenciler, "Anatomi dersinde laboratuvara katılmak sizi mutlu ediyor mu?" sorusuna %87.9'u "evet", %4.5'i "hayır", %7.6'sı "fikrim yok" cevabını verirken, "Anatomi dersine en çok nerede çalışırsınız?" sorusuna %54.5'i "sınıfta", %20.5'i "kütüphanede", %7.6'sı "evde", %17.4'ü ise "yurtta" cevabını verdi. "Ders dönemi boyunca en çok vakit ayırdığınız ders Anatomi olmalı mıdır?" sorusuna; %40.9'u "evet", %59.1'i "hayır" cevabı verirken, "Anatomi dersini öğrendiğinizi düşünüyor musunuz?" sorusuna %63.6'sı "evet", %10.6'sı "hayır", %25.8'i "fikrim yok" cevabını verdi. "Anatomi dersini veren hoca sizin için önemli midir?" sorusuna %97'si "evet", %3'ü "hayır" cevabını verdi. "Anatomi dersine çalışmak neden çok vakit alıyor?" sorusuna %87.1'i "Latince ve ilk defa görüyorum", cevabını verirken %4.5'i ise dersi hiç sevmediğini belirtti. "Anatomi dersi için yardımcı kaynaklara ulaşmak sıkıntı yaratıyor mu?" sorusuna %55.3'ü "hayır" cevabını verirken, %34.1'i "evet" cevabını, 10.6'sı ise "fikrim yok" cevabını verdi. "Anatomi dersine çalışırken en çok hangi vakit dilimini kullanırsınız?" sorusuna öğrencilerin 44.7'si "akşam" cevabını verdi.

Anatomi dersi alan öğrencilere uygulanan ve Anatomi dersi ile ilgili soruları içeren anket Tablo 2'de verildi.

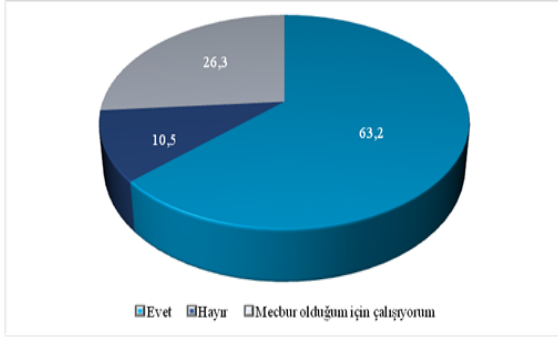
Tablo 1. Katılımcılara ait demografik bilgiler.

Değişken	Grup	Sayı	%
Cinsiyetiniz	Erkek	19	14.4
	Kadın	113	85.6
Bölümünüz	Beslenme ve Diyetetik	56	42.4
	Hemşirelik	38	28.8
	Tıbbi Laboratuvar Teknikerliği	38	28.8
Sınıfınız	1. sınıf	125	94.7
	2. sınıf	7	5.3
Herhangi bir hastalığınız var mı?	Evet	12	9.1
	Hayır	120	90.9
Covid19 geçirdiniz mi?	Evet	50	37.9
	Hayır	82	62.1
Herhangi bir ilaç kullanıyor musunuz?	Evet	20	15.2
	Hayır	112	84.8
Psikolojik rahatsızlığınız var mı?	Evet	6	4.5
	Hayır	126	95.5
Okumuş olduğunuz bölümü isteyerek mi seçtiniz?	Evet	84	63.6
	Hayır	48	36.4

Tablo 2. Anatomi dersi ile ilgili bilgiler.

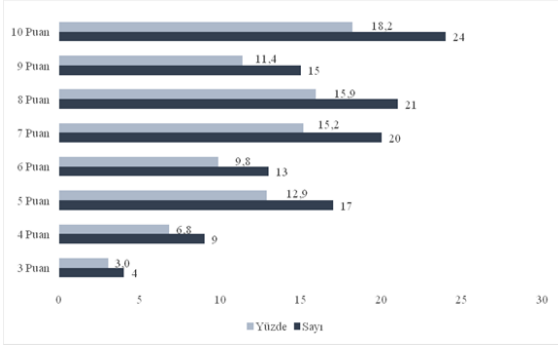
Değişken	Grup	Sayı	%
Anatomi dersi çalışmayı sever misiniz?	Evet	83	62.9
	Hayır	15	11.4
	Mecbur olduğum için çalışıyorum	34	25.8
Anatomi dersini dinlemeyi sever misiniz?	Evet	92	69.7
	Hayır	21	15.9
	Mecbur olduğum için dinliyorum	19	14.4
Haftalık ders saati	2 Saat	96	72.7
	6 saat	36	27.3
Anatomi dersinde laboratuvara katılmak sizi mutlu ediyor mu?	Evet	116	87.9
	Hayır	6	4.5
	Fikrim yok	10	7.6
Anatomi dersine en çok nerede çalışırsınız?	Sınıfta	72	54.5
	Kütüphanede	27	20.5
	Evde	10	7.6
	Yurtta	23	17.4
Ders dönemi boyunca en çok vakit ayırdığınız ders Anatomi olmalı mıdır?	Evet	54	40.9
	Hayır	78	59.1
Anatomi dersini veren hoca sizin için önemli midir?	Evet	128	97.0
	Hayır	4	3.0
Anatomi dersine neden çok çalışıyorsunuz?	Dersten kalmamak için çalışıyorum	37	28.0
	Fikrim yok	5	3.8
	Hocam bizim için çok emek veriyor onun için çalışmak istiyorum	18	13.6
	Mesleğim için öğrenmek zorundayım	72	54.5
Anatomi dersine çalışmak neden çok vakit alıyor?	Anatomi resimlerini anlamak çok zor geliyor	11	8.3
	Dersi hiç sevmiyorum	6	4.5
	Anatomi terminolojisini yeni görüyorum	115	87.1
Anatomi dersi için yardımcı kaynaklara ulaşmak sıkıntı yaratıyor mu?	Evet	45	34.1
	Hayır	73	55.3
	Fikrim yok	14	10.6
Bu derste öğrencilerin kazanımlarının artırılması için önerileriniz nelerdir?	Uygulama artırılmalı	4	3.0
	Ders tekrarı olmalı, bol kelime tekrarı yapılmalı, Türkçe anlatılmalı, konular azaltılmalı	21	15.9
	Laboratuvar dersi daha çok yapılmalı	37	28.0
	Anatomi dersi daha eğlenceli hale getirilmeli	4	3.0
	Anatomi dersinde daha çok görseller kullanılmalı	8	6.1
	Fikrim yok	58	43.9
Anatomi dersine çalışırken en çok hangi vakit dilimini kullanırsınız?	Akşam	59	44.7
	Gece	23	17.4
	Öğlen	21	15.9
	Sabah	29	22.0
Anatomi Dersine harcadığınız vakti, başka yerde kullanmak isteseydiniz nerede kullanırdınız?	Uyumak için kullanırım	34	25.8
	Gezintiye çıkarırım	30	22.7
	Başka yere gitmem ders çalışırım	22	16.7
	Spor yaparım	19	14.4
	Mecburum nereye gidebilirim	27	20.5
Toplam		132	100.0

Ankete katılan öğrencilerden “Anatomi dersi çalışmayı sever misiniz?” sorusuna %63.2’si “evet”, %10.5’i “hayır”, %26.3’ü “mecbur olduğum için çalışıyorum” cevabını verdi (Şekil 1).

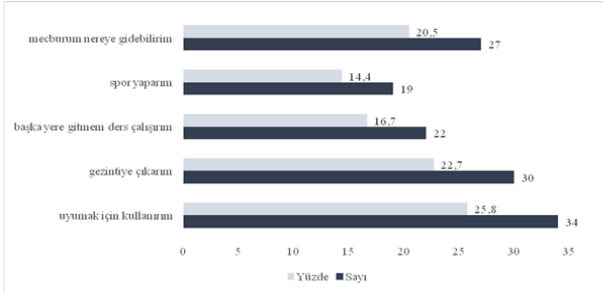
Şekil 1. Anatomi dersi çalışmayı sevenler.

Öğrencilere Anatomi dersinin meslekleri için önemi sorulmuş ve dersin önemini 1’den 10 kadar puanlamaları istenmiştir (Şekil 2).

Şekil 2. Anatomi dersinin meslek hayatındaki önemi.

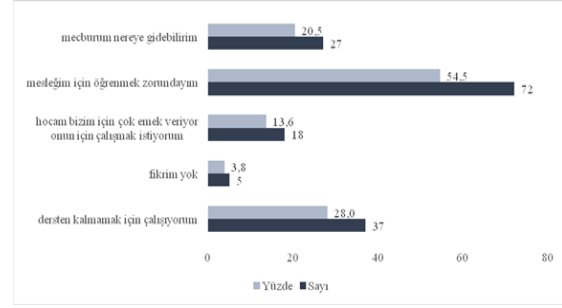
Öğrenciler “Anatomi dersine harcadığınız vakti, başka yerde kullanmak isteseydiniz nerede kullanırdınız?” sorusuna %25.8’i “uyumak için kullanırım”, %20.5’i “mecburum nereye gidebilirim”, %14.4’ü “spor yaparım”, %22.7’si “gezintiye çıkarım”, %16.7’si “başka yere gitmem ders çalışırım” cevabını verdi (Şekil 3).

Şekil 3. Anatomi dersine harcadığı vakti, başka yerde değerlendirmek isteyenler

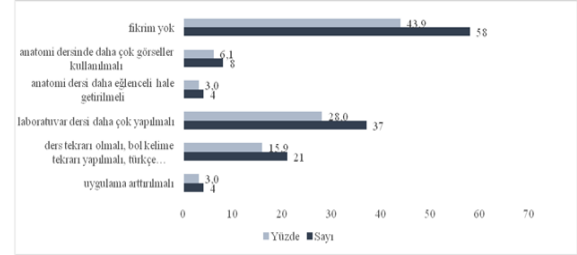
Öğrenciler, “Anatomi dersine neden çok çalışıyorsunuz?” sorusuna %28’i “dersten kalmamak için çalışıyorum”, %3.8’i “fikrim yok”, %13.6’sı “hocam bizim için çok emek veriyor”,

54.5’i “mesleğim için öğrenmek zorundayım” cevabını verdi (Şekil 4).

Şekil 4. “Anatomi dersine neden çok çalışıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar.

Öğrenciler, “Anatomi dersinde öğrencilerin kazanımlarının artırılması için önerileriniz nelerdir?” sorusuna %43.9’u “fikrim yok” cevabını verirken, %28’i “laboratuvar dersi daha çok yapılmalı”, %15.9’u “Anatomi konuları azaltılmalı ve bol kelime tekrarı yapılmalı”, %6.1’i “Anatomi dersinde daha çok görseller kullanılmalı” cevabını verdi (Şekil 5).

Şekil 5. Bu derste kazanımlarının artırılması öğrencilerin önerileri.

Yapılan ki-kare analizine göre “dersi veren hocanın önemli olması” ile “dersi çalışmayı sevme” arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulundu ($p < 0,05$) (Tablo 3).

Tablo 3. Dersi veren hoca ile dersi çalışmayı sevme arasındaki ilişki.

Değişken	Grup	n / %	Dersi veren Hocanın Önemi		Toplam	χ^2 testi p değeri
			Evet	Hayır		
Dersi Çalışmayı Sevme	Evet	n	83 _a	0 _b	83	0.003*
		%	%64.8	%0.0	%62.9	
	Hayır	n	12 _a	3 _b	15	
		%	%9.4	%75.0	%11.4	
	Mecbur olduğum için çalışıyorum	n	33 _a	1 _a	34	
		%	%25.8	%25.0	%25.8	
Toplam	n	128	4	132		
	%	%100	%100	%100		

n; sayı, satırlarda yer alan farklı harfler gruplar arasındaki farkları, aynı olan harfler gruplar arasında fark olmadığını gösterir. * $p < 0,05$; istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

Anatomi dersi çalışmayı sevme ile dersi öğrenme durumu arasında, istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulundu ($p<0,05$). Dersi öğrendiğini düşünenlerde dersi çalışmayı sevenler ile sevmeyenler arasında ve mecbur olduğu için çalışanlar arasında anlamlı farklılık vardı ($p<0,05$). Dersi öğrendiğini düşünmeyenlerde çalışmayı sevenler ile sevmeyenler, mecbur olduğu için çalışanlar ve dersi çalışmayı sevmeyenler ile mecbur olduğu için çalışanlar arasında anlamlı farklılık vardı ($p<0,05$). Dersi öğrendiğinden emin olmayanlarda dersi sevenler ile mecbur olduğu için çalışanlar arasında anlamlı farklılık vardı ($p<0,05$) (Tablo 4).

Tablo 4: Ders çalışmayı sevme ile öğrendiğini düşünme durumu arasındaki ilişki.

Değişken	Grup	n / %	Anatomi Dersi Çalışmayı Sevme Durumu			Toplam	P değeri
			Evete	Hayır	Mecbur olduğum için çalışıyorum		
Anatomi Dersini Öğrenme Durumu	Evet	n	68a	4b	12b	84	0,003*
		%	%81,9	%26,7	%35,3	%63,6	
	Hayır	n	2a	7b	5c	14	
		%	%2,4	%46,7	%14,7	%10,6	
	Fikrim yok	n	13a	4a, b	17b	34	
		%	%15,7	%26,7	%50,0	%25,8	
Toplam	n	83	15	34	132		
	%	%100	%100	%100	%100		

n; sayı, satırlarda yer alan farklı harfler gruplar arasındaki farkları, aynı olan harfler gruplar arasında fark olmadığını gösterir. * $p<0,05$; istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

Anatomi dersi dinlemeyi sevme ile laboratuvara katılmayı sevme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulundu ($p<0,05$). Dersi dinlemeyi sevenlerde laboratuvara katılmaktan mutlu olanlar ile olmayanlar ve fikri olmayanlar arasında anlamlı farklılık vardı ($p<0,05$). Dersi dinlemeyi sevmeyenlerde laboratuvara katılmaktan mutlu olanlar ile olmayanlar arasında ve laboratuvara katılmaktan mutlu olmayanlar ile fikri olmayanlar arasında anlamlı farklılık vardı ($p<0,05$). Dersi mecbur olduğu için dinleyenlerde laboratuvara katılmaktan mutlu olanlar ile fikri olmayanlar arasında ve laboratuvara katılmaktan mutlu olmayanlar ile fikri olmayanlar arasında anlamlı farklılık vardı ($p<0,05$) (Tablo 5).

Tablo 5: Laboratuvara katılmanın mutlu etmesi ile dersi dinlemeyi sevme durumunun karşılaştırılması.

Değişken	Grup	n / %	Laboratuvara Katılmaktan Memnuniyet			Toplam	p değeri
			Evete	Hayır	Fikrim Yok		
Dersi Dinlemeyi Sevme	Evet	n	91a	0b	1b	92	<0,001*
		%	%78,4	%0,0	%10,0	%69,7	
	Hayır	n	13a	6b	2a	21	
		%	%11,2	%100,0	%20,0	%15,9	
	Mecbur olduğum için dinliyorum	n	12a	0a	7b	19	
		%	%10,3	%0,0	%70,0	%14,4	
Toplam	n	116	6	10	132		
	%	%100	%100	%100	%100		

n; sayı, satırlarda yer alan farklı harfler gruplar arasındaki farkları, aynı olan harfler gruplar arasında fark olmadığını gösterir. * $p<0,05$; istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

Derse çalışma mekânı ile dersi öğrenme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulundu ($p<0,05$). Dersi öğrendiğini düşünenlerde sınıfta çalışanlar ile evde çalışanlar arasında anlamlı farklılık vardı ($p<0,05$). Dersi öğrenmediğini düşünenlerde derse çalışma mekânına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p>0,05$). Dersi öğrenip öğrenmediği hakkında fikri olmayanlarda derse çalışma mekânına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p>0,05$) (Tablo 6).

Tablo 6: Derse çalışma mekânı ile dersi öğrenme durumu arasındaki ilişkinin karşılaştırılması.

Değişken	Grup	n / %	Derse En Çok Çalışılan Yer				Total	P değeri
			Sınıf	Kütüphane	Ev	Yurt		
Dersi Öğrenme Düşüncesi	Evet	n	53a	18a, b	2b	11a, b	84	<0,001*
		%	%73,6	%66,7	%20,0	%47,8	%63,6	
	Hayır	n	4a	2a	3a	5a	14	
		%	%5,6	%7,4	%30,0	%21,7	%10,6	
	Fikrim yok	n	15a	7a	5a	7a	34	
		%	%20,8	%25,9	%50,0	%30,4	%25,8	
Total	n	72	27	10	23	132		
	%	%100	%100	%100	%100	%100		

n; sayı, satırlarda yer alan farklı harfler gruplar arasındaki farkları, aynı olan harfler gruplar arasında fark olmadığını gösterir. * $p<0,05$; istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

TARTIŞMA

Öğrencilerin Anatomi dersi hakkındaki görüşlerinin araştırıldığı çalışmamızda literatürde benzer sorulara verilen cevapların birbirleriyle benzerlikleri incelendi.

Literatürde öğrencilerin okuduğu bölümü sevme düzeylerinin sorgulandığı çalışmalarda Doğan ve ark. (2018) çalışmasında yer alan anketteki “Okuduğunuz bölümü seviyor musunuz?” sorusuna %73.3 oranında öğrencinin “evet” ve %27.7 oranında öğrencinin “hayır” cevabını verdiğini, “Okuduğunuz bölümde mutlu musunuz?” sorusuna da %88.3 oranında “evet” yanıtı verildiğini bildirmiştir. Uygur ve ark. çalışmasında (2013) öğrencilerin %86,1’i “Tıp Fakültesini kendi isteğimle tercih ettim” ifadesine katıldıklarını, %13,9’u ise katılmadıklarını belirtmişlerdir. Arı ve ark. (2003) ise yaptıkları ankette öğrencilerin %82,7’si Tıp Fakültesine kendi isteği ile tercih ettiklerini bildirmiştir. Bizim çalışmamızda da “Okumuş olduğunuz bölümü severek mi seçtiniz?” sorusuna öğrencilerin %63.6’sının “evet” yanıtını verdikleri ve eğitim aldıkları bölümü kendi istekleri doğrultusunda seçtiklerini görülmektedir.

Uygur ve ark. (2013) çalışmasında “Aldığım anatomi eğitiminin mesleki hayatımda önemli katkı sağlayacağını düşünüyorum” ve “Anatomi eğitiminde verilen bilgiler gelecekte verimli bir şekilde kullanılabilir” sorularına %31.6 ile yüksek oranda “katılıyorum” cevabı verildiği ve Anatominin gelecekte mesleki başarıları bakımından etkili olacağı belirtilmiştir. Yılmaz ve ark. (2017) araştırma görevlileri ile yaptıkları anket çalışmasında “Anatomi eğitimi yararlı buluyor musunuz?” sorusuna yüksek oranlarda (%50.5’i yararlı ve %24’i çok yararlı) yararlı bulunduğu cevabını aldıkları bildirilmiştir. Bizim çalışmamızda da “Anatominin mesleğiniz bakımından önemi nedir?” sorusunun 1’den 10’a kadar derecelendirilmesinde yüksek oranlarda (%18 kişi 10 puan, %15.2 kişi 7 ve %15.9 kişi 8 puan) öğrencilerin Anatomi dersini, mesleklerine katkısı konusunda önemli bulduklarını ve konuyla ilgili farkındalıkta fikir birliğinde oldukları görülmektedir.

Bir dersi öğrenmede en önemli unsurlardan olan dersi sevme ve o derse olan ilgi birçok çalışmada irdelenmiştir. Uygur ve ark.’ları (2013) öğrencilere uyguladıkları ankette “Anatomi dersine karşı ilgiliyim” görüşüne öğrencilerin %83.5’i katıldıklarını bununla birlikte öğrencilerin %53.2’sinin de “Anatomi teorik derslerine çalışmayı sevdiklerini” ve %79.7 oranında

“Anatomi uygulama derslerine çalışmayı sevdiğini” ifade ettikleri belirtilmiştir. Doğan ve ark. (2018) çalışmasında “Anatomi dersini çalışmayı seviyor musunuz?” sorusuna %50 oranında öğrenci “bazen” yanıtı vermiştir. Bizim çalışmamızda da anatomi dersini çalışmayı sevenler %62.9 oranında iken anatomi dersini dinlemeyi sevenlerin oranının da %69.7 oranında olması öğrencilerin bu derse ilgisinin ortalamadan fazla olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin Anatomi teorik ve pratik derslerinden memnuniyetinin, eğitimin devamlılığında önemli bir unsur olması nedeniyle bu durumun sorgulandığı çalışmalarda Gözil ve ark. (2006) Gazi Üniversitesi 2. Dönem Tıp Öğrencilerinin %61.7’sinin genel olarak teorik eğitimden, %72.2’sinin de pratik derslerden memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Tuygar ve ark. (2015) ise farklı sağlık öğrencilerinin teorik ve pratik Anatomi eğitimi memnuniyet puanlarının 5 üzerinden 3.32 ve 3.33 olduğunu belirtmiştir. Çetkin ve ark. (2016) Gaziantep Üniversitesi’nde yapılan çalışmada teorik ve pratik eğitimlerinden memnuniyetin sırasıyla %67.4 ve %55 olduğunu bildirmiştir. Bizim çalışmamızda da “Anatomi dersini dinlemeyi sever misiniz?” sorusuna öğrencilerin %69.7’sinin “evet”, “Anatomi dersinde laboratuvara katılmak sizi mutlu ediyor mu?” sorusuna öğrencilerin %87.9’u “evet” yanıtını vermeleri anatomi teorik ve pratik eğitiminden yüksek oranda memnun olduklarını göstermektedir.

Anatomi gibi derslerin eğitiminde teorik verilen bilgilerin kalıcı olması görsellikle sağlandığından, laboratuvar eğitimi çok önemli bir yere sahiptir. Pratik eğitiminin öğrencilerde nasıl algılandığının sorgulandığı çalışmalarda Doğan ve ark. çalışmasında (2018) anatomi pratik eğitimin “her zaman” cevabıyla yeterli olduğunu düşünen öğrenci sayısının %30 olduğunu, Büyükmumcu ve ark. (2013) çalışmasında erkek öğrencilerin %84.6’sının ve kız öğrencilerin tamamının pratik derslere katılımın gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Uygur ve ark. (2013) öğrencilerin %98.7’si uygulama derslerinde “maket üzerinde çalışmanın anatomiye öğrenmede oldukça etkili olduğunu” düşünmektedir. Arı ve ark. (2003) çalışmalarında %92.1 oranında öğrencinin “Anatomi uygulamalarında, kadavra dışında yardımcı ders araçlarının kullanılması gerektiğini” düşünürken, %7.9’nun gerekli olmadığını düşündüklerini bildirmiştir. Bizim çalışmamızda da Anatomi Laboratuvarına katılmanın %87.9 oranında öğrenciyi mutlu ettiği sonucuna ulaştık ve bu oran

öğrencinin teorik dersi dışında laboratuvardaki maket uygulamaları gibi yardımcı ders araçlarının uygulandığı eğitimi etkili bulduklarını ve uygulama eğitiminden memnun olduklarını göstermektedir.

Anatominin öğrenilmesinde birçok yardımcı materyale ihtiyaç duyulmaktadır. Bu unsurun sorgulandığı çalışmalarda Uygur ve ark. (2013) öğrencilerin %86.1'inin dersle ilgili atlas, kitap gibi kaynaklara ulaşmakta sıkıntı yaşamadıklarını ve gerekli araç-gerecin sınıfa getirilmesi ile anatomide verilmek istenen bilginin öğrenciye kazandırılmasının etkili olduğunu belirtmişlerdir. Aynı şekilde Acuner ve ark. (1999) yaptığı anket çalışmasında öğrencilerin %72.46'sı Anatomi dersi ile ilgili ders notu, kitap, atlas vb. dokümanlara önceden ulaşamama problemi yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Doğan ve ark. (2018) çalışmasında öğrenciler "Anatomi eğitiminde yeterli manken bulabiliyor musunuz?" sorusuna %33.3 oranında "sıkça" yanıtı vermiştir. Bizim çalışmamızda da öğrencilerin "Anatomi dersi için yardımcı kaynaklara ulaşmak sıkıntı yaratıyor mu?" sorusuna %55.3'ünün "hayır" cevabı vermesi diğer çalışmalarla benzer olarak öğrencilerin kaynak konusunda problem yaşamadıklarını göstermektedir.

Literatürde dersi anlatan öğretim elemanının ders notlarının, öğrencinin eğitiminde etkisinin sorgulandığı çalışmalarda Gözil ve ark. (2006) tıp fakültesi öğrencilerinin %83.3'ünün dersi veren akademisyenin notlarının kullanışlı olduğunu, Çetkin ve ark. (2016) ise bu notların en sık kullanılan eğitim materyallerinden olduğunu bildirmiştir. Doğan ve ark. (2018) çalışmasında da en sık kullanılan eğitim materyallerinin kurs notları olduğunu belirtmektedir. Bizim çalışmamızda da yardımcı kaynaklara ulaşmakta zorluk yaşamayan %55.3 öğrencinin olması, öğrencilerin derste tutulan notları yeterli gördüklerini ve yardımcı kaynak konusunda yetersizlik yaşamadıkları görülmektedir.

Eğitim disiplinde var olan dersin öğrenilmesi konusunda dersi veren eğitim elemanının kullandığı öğretim metodunun etkisinin çok önemli olduğu bilinmektedir. Anatomi eğitiminde ise bu konunun irdelendiği çalışmalarda Sindel ve ark. (2008) 1. sınıf öğrencilerinin %49.6'sının ve 2. sınıf öğrencilerinin %78.1'inin dersi veren öğretim görevlisinin etkisinin yüksek olduğunu, Gözil ve ark. (2006) öğrencilerin %58.9'unun öğretim metodunun öğrencinin öğrenmesini etkilediğini, Çetkin ve ark. (2016) öğrencilerin %91.7'sinin dersi veren öğretim görevlisinin Anatomi öğretimindeki başarısının, kullandığı öğrenme metodu ile ilişkili olduğunu; Doğan ve ark. (2018) öğrencilerin %83.3'ünün dersi veren öğretim elemanının anatomi teorik eğitiminde

öğretim tekniğinin başarısının, öğrenci eğitimini etkilediğini belirtmektedir. Bizim çalışmamız da "Anatomi dersi veren öğretim elemanı sizin için önemli midir?" sorusuna öğrencilerin %97'si "evet" yanıtı vermesi Anatomi eğitiminde, öğretim elemanının eğitim metodundaki başarısının eğitimde etkili olduğunu göstermektedir.

Literatürde yapılan anket çalışmalarında öğrencilerden Anatomi eğitimi ile ilgili beklentileri sorgulanarak, eğitim kalitesinin en üst düzeye nasıl çıkarılabileceği de yaygın olarak değerlendirilmiştir. Uygur ve ark. (2013) anketinde öğrenciler; "Uygulama derslerine ayrılan süre yeterliydi." maddesine yüksek oranda (%32.9) "kesinlikle katılmıyorum" yanıtı ile birlikte "Uygulama ders sürelerinin artırılması gerekiyor." maddesine yüksek oranda (%51.9) "kesinlikle katılıyorum" ayrıca "Maket üzerinde çalışmak Anatomiyi öğrenmede etkilidir." maddesine %68.4 oranında "kesinlikle katılıyorum" cevabını vermişlerdir. Bizim çalışmamızda da "Anatomi dersinde öğrencilerin kazanımlarının artırılması için önerileriniz nelerdir?" açık uçlu sorusuna yüksek oranda (%28) "Laboratuvar eğitimi daha çok olmalı" yanıtı vermiştir. Bununla birlikte çalışmamızda öğrencilerin %87.9 oranında laboratuvar uygulamalarına katılımından memnun olduklarını belirledik. Çalışmalarda görülen öğrencilerin laboratuvar eğitimine olan bu ilgisi Anatomide laboratuvar eğitiminin önemli bir yere sahip olduğunu ısrarla göstermektedir.

SONUÇ

Anatomi eğitiminde dersi veren öğretim elemanı önemli bir yere sahiptir. Öğretim elemanının başarısı kadar öğrenciye sunulan materyallerin; özellikle de laboratuvar uygulamaları öğrencinin dersi sevmesi ve ders başarısı üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Anatomi dersinin meslek için önemi olması ve öğrencinin başarılı olması için, anatomi dersinin laboratuvar uygulamasının yeterli yapılması gerekmektedir. Ayrıca Anatomi dersinin kendine ait terminolojisinin olması öğrenciler için de zorlayıcı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla pratik ders sayılarının artırılması hatta pratik dersi olmayan bölümlerin müfredata uygulama derslerinin yerleştirilmesi konusunda gerekenlerin yapılması konusunda yetkili kişilerle iletişime geçilmesi gerekmektedir. Sonuç olarak öğrencinin anatomi ders başarısında dersi sevmesinin yanı sıra uygulama derslerinin önemli olduğu ve dersin başarısı üzerinde etkili olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Teşekkür: Çalışmamıza desteklerinden dolayı Dr. Öğretim Üyesi Feyza İNCEOĞLU'na teşekkür ederiz.

Etik Kurul Onayı: Malatya Turgut Özal Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan (Onay No:2022/75) onay alınmıştır.

Finansal Kaynak: Çalışmaya finansal destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Gökçe Bağcı Uzun; **Tasarım:** Gökçe Bağcı Uzun; **Denetleme/Danışmanlık:** Gökçe Bağcı Uzun; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Muhammed Furkan Arpacı; **Analiz ve/veya Yorum:** Muhammed Furkan Arpacı; **Kaynak Taraması:** Muhammed Furkan Arpacı; **Makalenin Yazımı:** Gökçe Bağcı Uzun; **Eleştirel İnceleme:** Anıl Kaya, Merve Aydın; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Muhammed Furkan Arpacı

KAYNAKÇA

Acuner, A.M. (1999). Ankara üniversitesi tıp fakültesi anatomi dersine ilişkin öğretme-öğrenme sürecinin değerlendirilmesi.

Arı İ. & Şendemir E. (2003). Anatomi Eğitimi Üzerine Öğrenci Görüşleri. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 29(2), 11-4.

Bolatlı, G. (2021). Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Anatomi Dersi Hakkındaki Düşünceleri. Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 30(4), 238-244.

Büyükmumcu, M., Aydın, A.D., Akın, D., Yılmaz, M. T. & Bodur, A.S. (2013). Tıp fakültesi öğrencilerinin anatomi pratik derslerinde kullanılan pratik ders slaytları hakkındaki görüşleri. Selçuk Tıp Dergisi, 29(2), 71-74.

Çetkin, M., Turhan, B., Bahşi, İ. & Kervancıoğlu, P. (2016). Tıp fakültesi öğrencilerinin anatomi eğitimi hakkındaki düşünceleri. Gaziantep Medical Journal, 22(2), 82-88.

Doğan, Z., Uludağ, Ö., Ateşoğlu, S., Üçkardeş, F. & Aydın, A. (2018). Opinions of Adıyaman University Dental Faculty Students on Interactive Anatomy Education. SDU Journal of Health Science Institute/SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 9(2).

Gökmen, F.G. (2003). Sistematik anatomi. İzmir: Güven Kitabevi, 97(8).

Gözil, R., Özkan, S., Bahçelioğlu, M., Kadioğlu, D., Çalgüner, E., Öktem, H., Şenol, E., Mutlu, M. S., Kürkcüoğlu, A. & Yücel, D. (2006). Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi 2. Sınıf Öğrencilerinin Anatomi Eğitimi Değerlendirmeleri. Tıp Eğitimi Dünyası, 23(23), 27-32.

Sindel, M., Şenol, Y. & Gürpınar, E. (2008). Akdeniz üniversitesi tıp fakültesinde anatomi eğitiminin öğrenciler tarafından değerlendirilmesi. Tıp Eğitimi Dünyası, 28(28), 31-36.

Tuygar, Ş., İltter, K., Saygılı, Ö., Özcan, E. & Gülcen, B. (2015). Tıp fakültesi öğrencilerinin anatomi eğitimine yönelik memnuniyet düzeyleri ve ilgili değişkenlerin incelenmesi. Tıp Eğitimi Dünyası, 14(42), 5-14.

Uygur, R., Çağlar, V., Topçu, B., Aktaş, S. & Oğuz, Ö. (2013). Anatomi eğitimi hakkında öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. International Journal of Basic and Clinical Medicine, 1(2), 94-106.

Warren, W. & Brinkley, J.F. (2005). Knowledge-based, interactive, custom anatomical scene creation for medical education: The Biolucida system. AMIA Annual Symposium Proceedings, 2005, 789.

Yılmaz, S., Susar, H., Karaca, İ., Yılmaz, H., Nisari, M. & Ertekin, T. (2017). Anatomi Eğitimi Üzerine Araştırma Görevlilerinin Görüşleri. Bozok Tıp Dergisi, 7(2), 35-40.